

I KLASSELOKALER VERDEN OVER VOKSER MANGFOLDIGHEDEN BLANDT ELEVERNE. HVORDAN KAN LÆRERE IMØDEKOMME KRAVENE FRA DEN ENKELTE ELEV OG GRUPPEN SOM HELHED? PROFESSOR DIANNE L. FERGUSON GIVER I KOMMENTAREN EN RÆKKE BUD PÅ UNDERVISNINGSDIFFERENTIERING.

MANGFOLDIGHED STILLER NYE KRAV TIL LÆRERE

* I KLASSELOKALERNE verden over vokser mangfoldigheden blandt eleverne. Nye indvandrere, der prøver at lære nye sprog. Elever med forskellige indlæringsvanskeligheder. Elever med forskellige kulturelle og socioøkonomiske livserfaringer. Alle er de blevet en del af et ganske almindeligt klasselokale, og de udfordrer lærerne. For hvordan underviser man klassen som helhed, når den i stigende grad består af mangfoldighed?

I dag må lærere være forberedt på at undervise på varierende måder til en forskelligartet gruppe elever for at være sikre på, at de lærer det, der står i læseplanen. Men dette kan især være en udfordring, når lærerne stoler på, at hvis de underviser 'gruppen', så vil både de, der kan mest, og de, der er ved at falde bagud, kunne klare sig – uden rigtig at vide, hvordan de kan sikre sig at dette rent faktisk sker.

Der findes forskellige pædagogiske strategier til at imødekomme de nye krav til undervisningen. Nogle blev foreslået allerede i 1880'erne. Andre er kommet til langt senere. Groft sagt kan disse strategier placeres i tre grupper, der har følgende mål:

1. At skabe læringsfællesskaber
2. At gøre læseplaner engagerende og meningsfulde
3. At gøre det at lære til en personlig sag for hver enkelt elev

Når de bliver brugt sammen, kan disse tre strategier hjælpe lærerne til at sikre, at både den læseplan, der bliver undervist efter, og den måde, der bliver undervist på, resulterer i effektiv læring for hver elev i en klasse, hvor læring, sprog og kulturelle forskelligheder vokser.

1. SAMARBEJDSLÆRING er nok den ældste af disse strategier og har været brugt og forsket i siden 1898. I samarbejds læring er eleverne organiseret i små grupper, så de kan trække på hinandens forskellige

behov og evner, for derigennem at støtte hinanden til at lære bedre og også gøre det lettere at opnå bredere sociale læringsmål. Lærerne bruger forskellige strategier til at fremhæve, at eleverne arbejder sammen og lærer af hinanden. For eksempel kan læreren gøre noget så enkelt som at standse undervisningen, så grupper på 4-5 elever kan få en tre minutters gennemgang til at diskutere, hvad de lige har lavet, og sammenligne deres forståelser. Det kan være med til at styrke forståelsen hos både de dygtige og de mindre dygtige lærende. Et stort antal eksperimenterende og samkørende studier har gennem tiden vist, at – sammenlignet med konkurrence eller individualistiske tilgange til undervisning – resulterer samarbejds læring typisk i:

- (a) større præstation og større produktivitet
- (b) mere omsorgsfulde, støttende og forpligtende forhold blandt eleverne og
- (c) bedre psykologisk velvære, social kompetence og selvwærd.

'Samarbejdsundervisning' henviser til, hvordan lærerne arbejder sammen om at implementere alle de ovenstående idéer hos meget forskellige grupper af elever. En lærer, som underviser alene, vil muligvis kun opnå succes med nogle af eleverne.

2. INTERESSEN HOS BØRN OG UNGE er sjældent målet, når nationale standarder skal formulere, hvad eleverne bør lære. En ting er at vide, at vi skal lære børn om brøker. Noget helt andet er at gøre det ved at bage og dele kager sammen. Der er mange forskellige strategier for design af læreplaner, der vækker nysgerrigheden hos eleverne og får dem til ivrigt at gå ind i læring, fordi det giver mening for dem. Problem-baserede og projekt-baserede læringsstrategier handler om at tilrettelægge, hvad der skal læres gennem udformning af problemer eller projekter, som eleverne kan løse gennem aktivt samarbejde. Et projekt kan være at lære at måle omkreds og areal ved at være med til at bygge en træterrasse til et udendørs klasseværelse. Et sådant projekt

gør det muligt at engagere børn – ikke kun i matematik, men også i al mulig anden slags læring om, hvordan man arbejder med værktøj, hvordan man arbejder sammen, hvordan man planlægger m.m.

En lignende strategi, 'integreret' eller 'tværfaglig' læseplan design, forsøger at tage fat på en række indholdsmæssige kompetencer (eller standarder) gennem et undervisningsforløb eller projekt, der ofte kører over flere dage. For eksempel i et undervisningsforløb om sko kan elever i 7. og 8. klasse lære om historie og kulturelle skikke (for eksempel hvordan skotøj har ændret sig gennem tiden, den gamle kutyme med at indsnøre fødder i Kina, hvordan moderne sko med læst, sål og overlæder først blev udviklet), og om videnskab ved at udforske moderne materialer, der benyttes til skofremstilling, og de krav, der stilles til sko, der skal bruges til forskellige formål som for eksempel sport. Økonomi og international politik kan udforskes gennem en undersøgelse af, hvordan sko bliver fremstillet, og polemik omkring nogle firmaer, der bruger billig arbejdskraft i udviklingslande. Og meget, meget mere.

'Forståelse gennem design' er en strategi, der går ud på at udforme læseplaner baglæns ved at tage udgangspunkt – ikke i hvad vi vil have, at eleverne ved, ikke engang i hvad de er i stand til at gøre, men i hvad vi vil have, at de forstår, fordi tegn på forståelse er en meget større udfordring end bevis på, at eleverne kender et rigtigt eller gyldigt svar. Denne tilgang kræver, at lærerne identificerer den overordnede forståelse og de væsentlige spørgsmål, som eleverne skal kunne opnå og besvare. Først når de har gjort det, kan de gå videre med at identificere, hvad det er for nogle kundskaber og evner, de forskellige elever kan opnå. Først når lærerne er afklaret med hensyn til forståelsen, kan planlægningen gå videre med at identificere spektret af acceptable beviser for, at en elev har opnået denne forståelse og derfra videre til udviklingen af en læringsplan eller undervisningstime.

3. DIFFERENTIERET UNDERVISNING bygger på det første tema om at gøre læseplaner spændende og meningsfulde for eleverne ved at tilbyde mere specifikke strategier til at sikre, at alle elever engagerer sig i de samme brede læringsmål og forståelse, men på forskellige måder, der passer til de unikke evner og behov, de tager med sig til opgaven. Planlægning af differentiering indebærer, at man tænker på seks forskellige måder, hvorpå en hvilken som helst undervisningstime kan blive lavet om for bedre at kunne tilfredsstille en elevs behov.

Til forskellige elever kan lærerne differentiere indhold (hvad der specifikt læres), processer (hvordan eleven lærer det) og produkter (hvad eleven producerer som bevis). Mens nogle elever for eksempel er ved at lære om kulturen i det gamle Grækenland, teologien, og hvordan myterne hænger sammen med begge dele, er andre elever måske kun i gang med at lære myterne, og hvordan man bygger en myte op. Endnu andre lærer kun hovedpunkterne i et par myter. På samme måde vil nogle elever kunne lave online rapporter, der integrerer information fra mange forskellige kilder, efter de har arbejdet i projektgrupper, mens andre udarbejder deres egne myter med alle komponenterne ved at brainstorme med en partner. Og endnu andre træner og hjælper andre til at huske vigtige komponenter af myterne som en del af en helt tredje slags arbejdsgruppe.

Men ud over at differentiere indhold, processer og produkter bør lærerne også prøve at differentiere med udgangspunkt i elevernes nuværende evner, deres interesser og deres læringsprofil. Mange skoler har gode journaler, der kan informere lærerne om, hvad eleverne ved og kan. Nogle lærere har også fået mere erfaring med at vurdere en elevs læringsstil eller styrkemønstre i flere intelligenser, men de er mindre tilbøjelige til at være fuldt informeret om en elevs interesser og præferencer, medmindre de specifikt spørger eleverne og deres familier. På trods af dette er det tydeligt, at når eleverne bliver undervist ved brug af strategier, der bygger på deres styrker og læringspræferencer så vel som strategier, der passer til deres nuværende evner, lærer de hurtigere og mere vellykket. Det viser såvel den traditionelle forskning som praksis-baserede undersøgelser af lærere, og forskere som eksempelvis Howard Gardner og Richard Sternberg støtter disse tilgange.

Den tid, hvor der blev undervist på én måde til en hel klasse, er hurtigt ved at forsvinde – hvis det da nogensinde overhovedet har været muligt. Hvis lærerne skal kunne klare udfordringen, at der er flere og flere forskellige elever i deres klasseværelser, er det altafgørende, at de stifter bekendtskab med og bruger nogle af de tilgange beskrevet her. At fortsætte med at undervise på samme måde, som mange af os selv blev undervist på, vil ikke længere være tilstrækkeligt for skoler og elever i dag og i fremtiden. ■

Oversættelse: Jill Archer

DIANNE L. FERGUSON



Professor ved Teaching Research Institute, Western Oregon University & Center for the Study of Disability, Education & Culture, University of Missouri – St. Louis. Dianne L. Ferguson er i foråret 2006 gæsteproffesor ved Institut for Pædagogisk Psykologi, Danmarks Pædagogiske Universitet.
Diafe@dpu.dk

Vil du læse mere om undervisningsdifferentiering? Dianne L. Ferguson anbefaler:

- S. Willis & L. Mann: 'Differentiating instruction: Finding manageable ways to meet individual needs', 2000.
- Pasi Sahlberg & Asko Leppilampi: 'Samarbejde om læring: En introduktion til cooperative learning', 2004.
- Undervisningsdifferentiering i folkeskolen. Danmarks Evalueringsinstitut, 2004

MAIL

DIAFE@DPU.DK